

Miejsce na naklejkę z kodem szkoły

**ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY
Z NOWINAMI
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY**

CZAS PRACY 180 MINUT

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 36 stron (zadania 1 – 30). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**MARZEC
2022**

Za
rozwiązanie
wszystkich
zadań 60
punktów

Kod
zdającego

--	--	--	--

Materiał źródłowy do zadania 1.

	Polska	Podkarpacie
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,2	- 2,1
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	3,6	4,3
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	6,2	9,1
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	5182	4388
Ludność na km ²	122	119

źr. *Województwo Podkarpackie w liczbach 2021*, wyd. *Urząd Statystyczny w Rzeszowie 2021*, tabela: *Województwo Podkarpackie na tle Polski w 2020*.

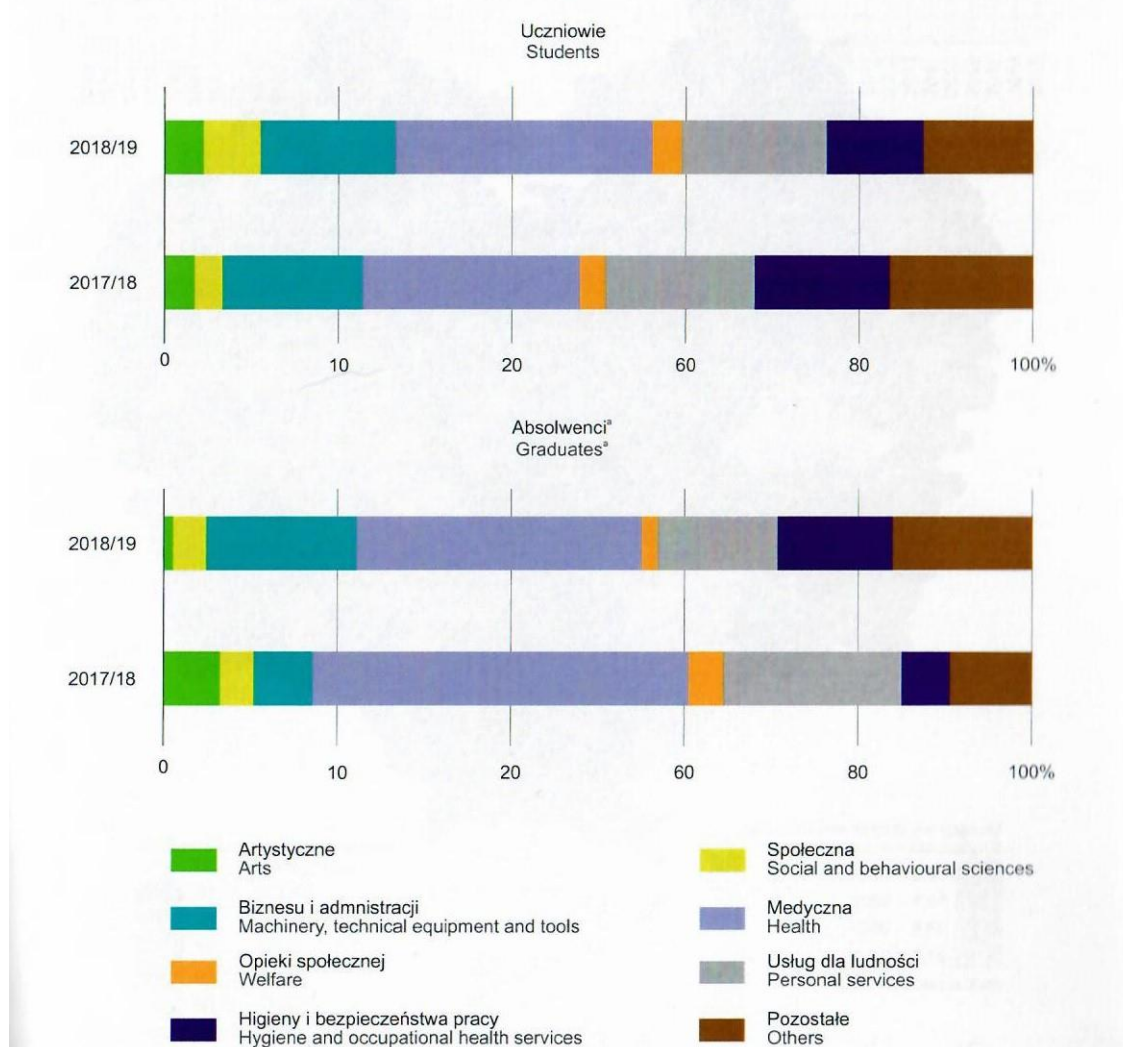
Zadanie 1. [0-2]

Na podstawie materiału źródłowego stwierdź, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe.

Przyrost naturalny w Polsce jest wyższy niż na Podkarpaciu.	P	F
Śmiertelność niemowląt na Podkarpaciu jest o 25% wyższa niż w Polsce.	P	F
Stopa bezrobocia w Polsce jest o ponad 30 % niższa w porównaniu do stopy bezrobocia na Podkarpaciu.	P	F
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Polsce jest o ponad 10% wyższe w porównaniu do przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto na Podkarpaciu.	P	F
Gęstość zaludnienia na Podkarpaciu jest trzykrotnie niższa w porównaniu do Polski.	P	F

Materiał źródłowy do zadania 2.

WYKRES 1 (42). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)
 WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
 CHART 1 (42). STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS
 (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

źr. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2020, Rzeszów 2020, s. 79.

Zadanie 2. [0-1]

Wskaż, które kierunki kształcenia są najbardziej popularne wśród osób podejmujących naukę w szkołach policealnych i wskaż 3 po jednej przyczynie ich popularności.

.....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadania 3.

*„ W wyniku kształtujących się procesów Polska znalazła się w niekorzystnej sytuacji demograficznej. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmniejszała się w województwach: opolskim, łódzkim, śląskim, świętokrzyskim, lubelskim, podlaskim i dolnośląskim. W 2019 r. zanotowano ubytek ludności w 12 województwach, a przyrost w czterech obszarach, gdzie rozwijają się wielofunkcyjne aglomeracje miejskie: Warszawy, Trójmiasta, Poznania, Krakowa, Wrocławia, aglomeracji bydgosko-toruńskiej. W mniejszym stopniu liczba mieszkańców wzrastała w powiatach otaczających Szczecin, Olsztyn, Białystok, Lublin, Rzeszów, Łódź i Zieloną Górę. Wiąże się to ze zjawiskiem (...) „**rozlewania się**” miast. (...) w części powiatów grodzkich (największych miast polskich) występuje ubytek naturalny ludności. Ubytku nie rekompensuje dodatnie saldo migracji dlatego, że większość miast tej kategorii zmniejsza liczbę mieszkańców. W latach 2018-2019 w 54 miastach na prawach powiatu nastąpił spadek rejestrowanej liczby ludności. Zróżnicowanie przestrzenne ubytku naturalnego utrwała się na tych samych obszarach. W 12 miastach rejestruje się przyrost mieszkańców, są to: Białystok, Gdańsk, Gdynia, Kraków, Ostrołęka, Rzeszów, Siedlce, Suwałki, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra, Żory. Zróżnicowanie terytorialne przyrostu naturalnego ludności stabilizuje się (z tendencją malejącą) w powiatach województwa: pomorskiego, wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego, w przeważającej części warmińsko-mazurskiego i małopolskiego oraz we fragmentach powiatów lubuskiego, dolnośląskiego, mazowieckiego i podkarpackiego.”*

źr. Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2019-2020. Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2020, s. 7-8.

Zadanie 3. [0-2]

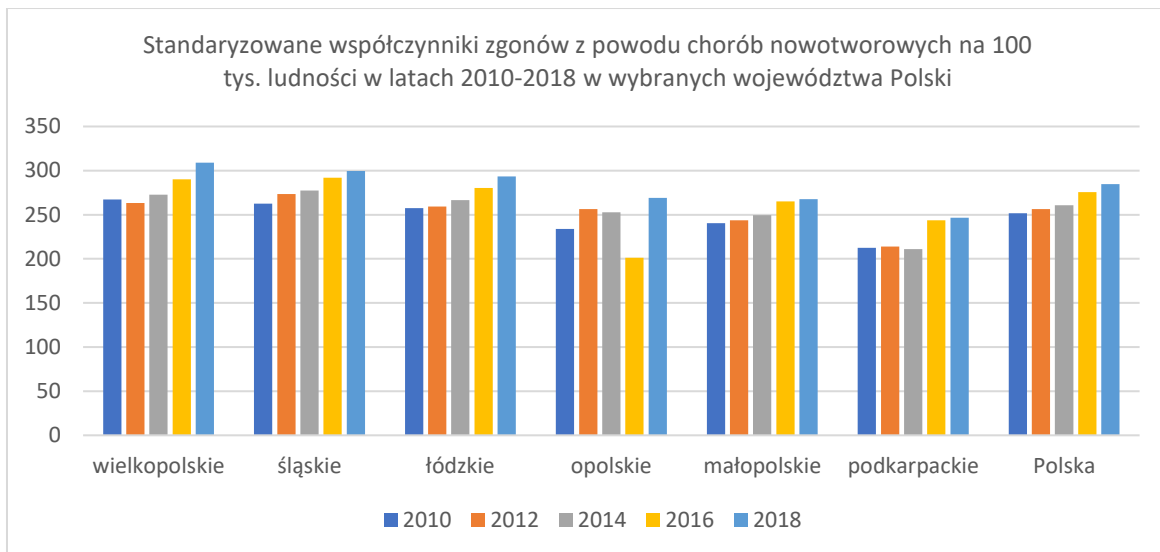
3.1. Wyjaśnij na czym polega proces rozlewania się miast, o którym mowa w podkreślonym fragmencie tekstu.

.....
.....

3.2. Wskaż dwie możliwe przyczyny ubytku ludności w miastach na prawach powiatu.

.....
.....

Materiał źródłowy do zadania 4.

źr. Opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2019-2020*. Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2020, s. 150.

Zadanie 4. [0-2]

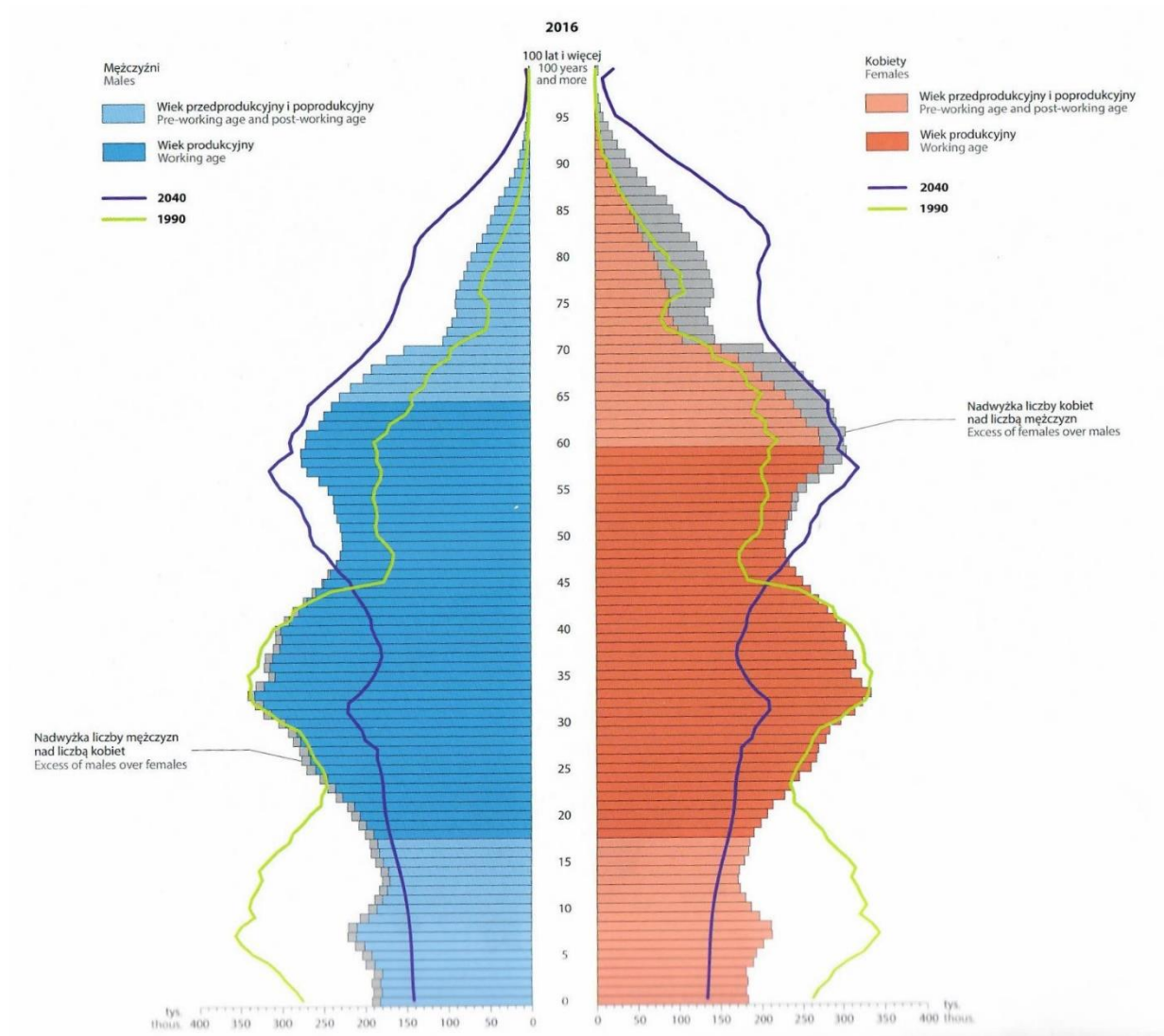
4.1. Czy można wysunąć wniosek na temat zależności między liczbą zgonów z powodu chorób nowotworowych a stopniem uprzemysłowienia poszczególnych regionów kraju? Odnieś się do danych źródłowych.

.....
.....
.....

4.2. Z czego wynika widoczna na wykresie tendencja wzrostu liczby zgonów na choroby nowotworowe? Wskaż 3 możliwe przyczyny.

.....
.....
.....

Materiał źródłowy do zadania 5.

źr. Atlas statystyczny Polski, red. D. Rogalińska, GUS, Warszawa 2018, s. 26.

Zadanie 5. [0-1]

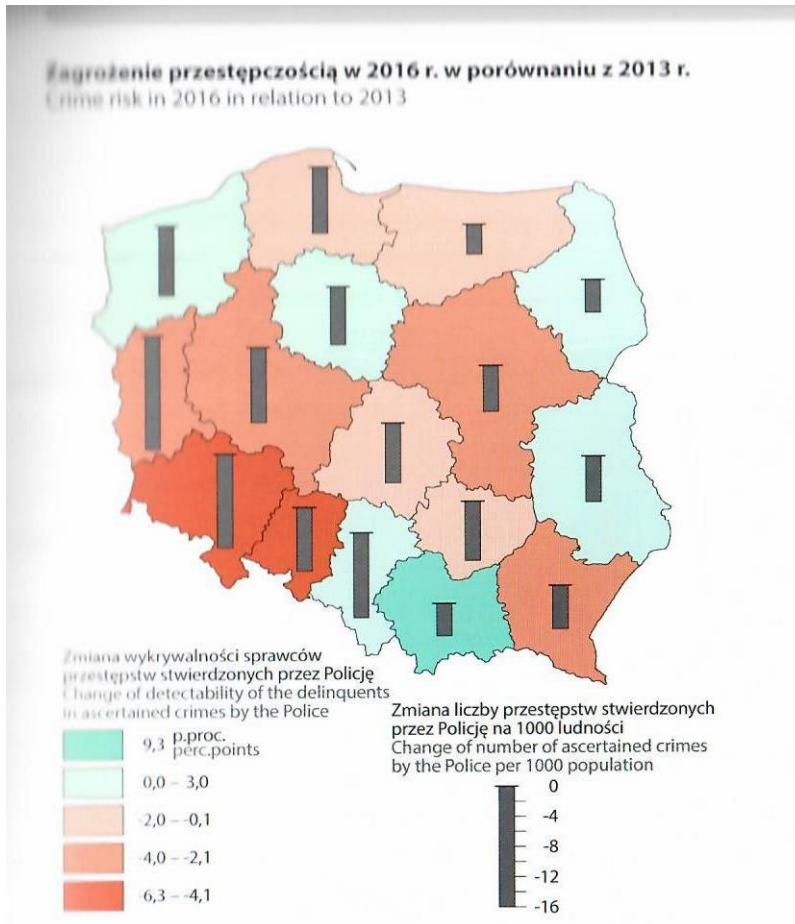
Na podstawie danych z wykresu wskaż 3 tendencje w strukturze ludności Polski w okresie 1990-2040.

.....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadania 6.

źr. *Atlas statystyczny ...*, Op.cit., s. 101.

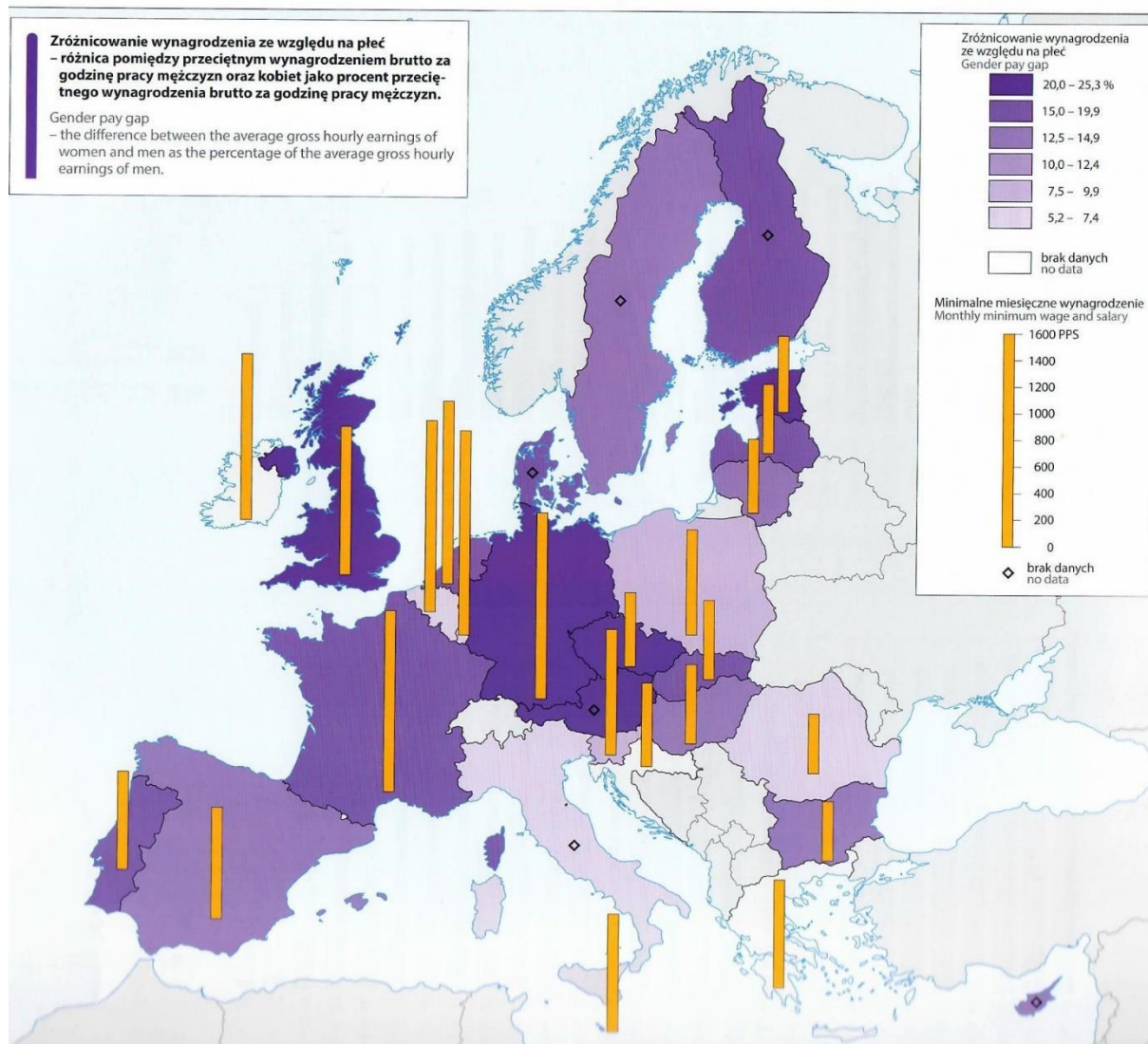
Zadanie 6. [0-1]

Zaznacz właściwą odpowiedź.

Największa zmiana w liczbie przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 ludności miała miejsce w województwie kujawsko-pomorskim.	P	F
W Małopolsce najbardziej zmieniła się wykrywalność sprawców przestępstw.	P	F
Na Mazowszu w najmniejszym stopniu zmieniła się wykrywalność sprawców przestępstw.	P	F

Materiał źródłowy do zadania 7.

Wynagrodzenia w krajach UE w 2016 r.
Wages and salaries in EU countries in 2016

źr. Atlas statystyczny..., Op.cit., s.194.

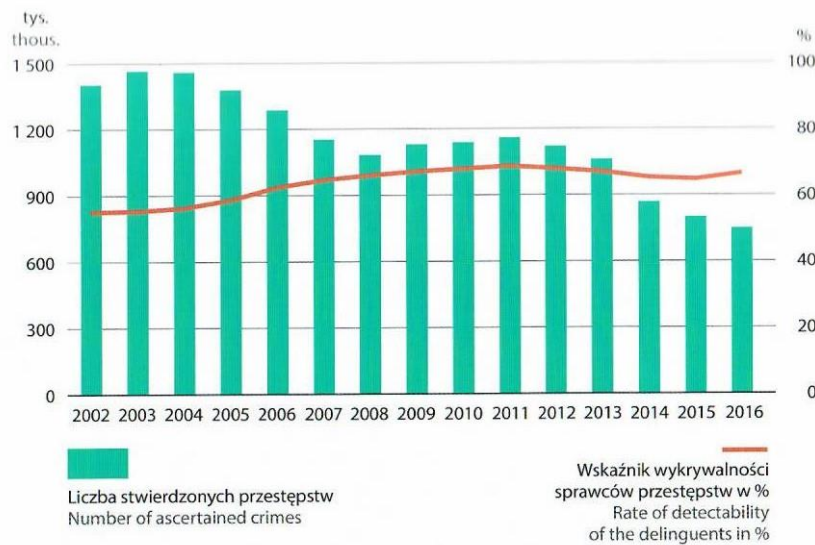
Zadanie 7. [0-2]

Zaznacz właściwą odpowiedź.

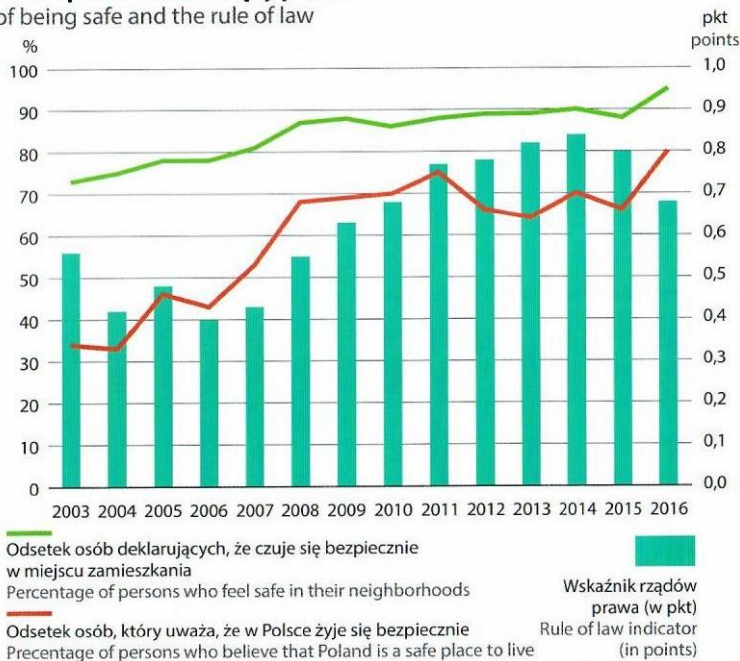
Niemcy są krajem, gdzie różnice w wynagrodzeniach między płciami są jednymi z najwyższych w UE.	P	F
W krajach Skandynawskich różnice w wynagrodzeniach między płciami nie są znaczne.	P	F
W większości krajów Europy Zachodniej różnice w wynagrodzeniach między płciami są wyższe niż w Polsce.	P	F
W byłych republikach radzieckich należących do UE różnice w wynagrodzeniach między płciami są podobne do Polski.	P	F

Materiał źródłowy do zadania 8.

Liczba i wykrywalność przestępstw stwierdzonych przez Policję
Number and detectability of crimes ascertained by the Police

Poczucie bezpieczeństwa i rządu prawa
Sense of being safe and the rule of law

Wskaźnik rządów prawa
- jest wyliczany według metodologii Banku Światowego i przyjmuje wartości od -2,5 do +2,5 pkt. Wskaźnik pokazuje poziom sprawności sądów i policji, poziom przestępczości oraz zaufania obywateli do stanowionego prawa.

źr. Atlas statystyczny..., Op. Cit., s. 101.

Zadanie 8. [0-1]

Czy istnieje zależność pomiędzy poczuciem bezpieczeństwa ludzi w miejscu zamieszkania a liczbą przestępstw stwierdzonych przez Policję?

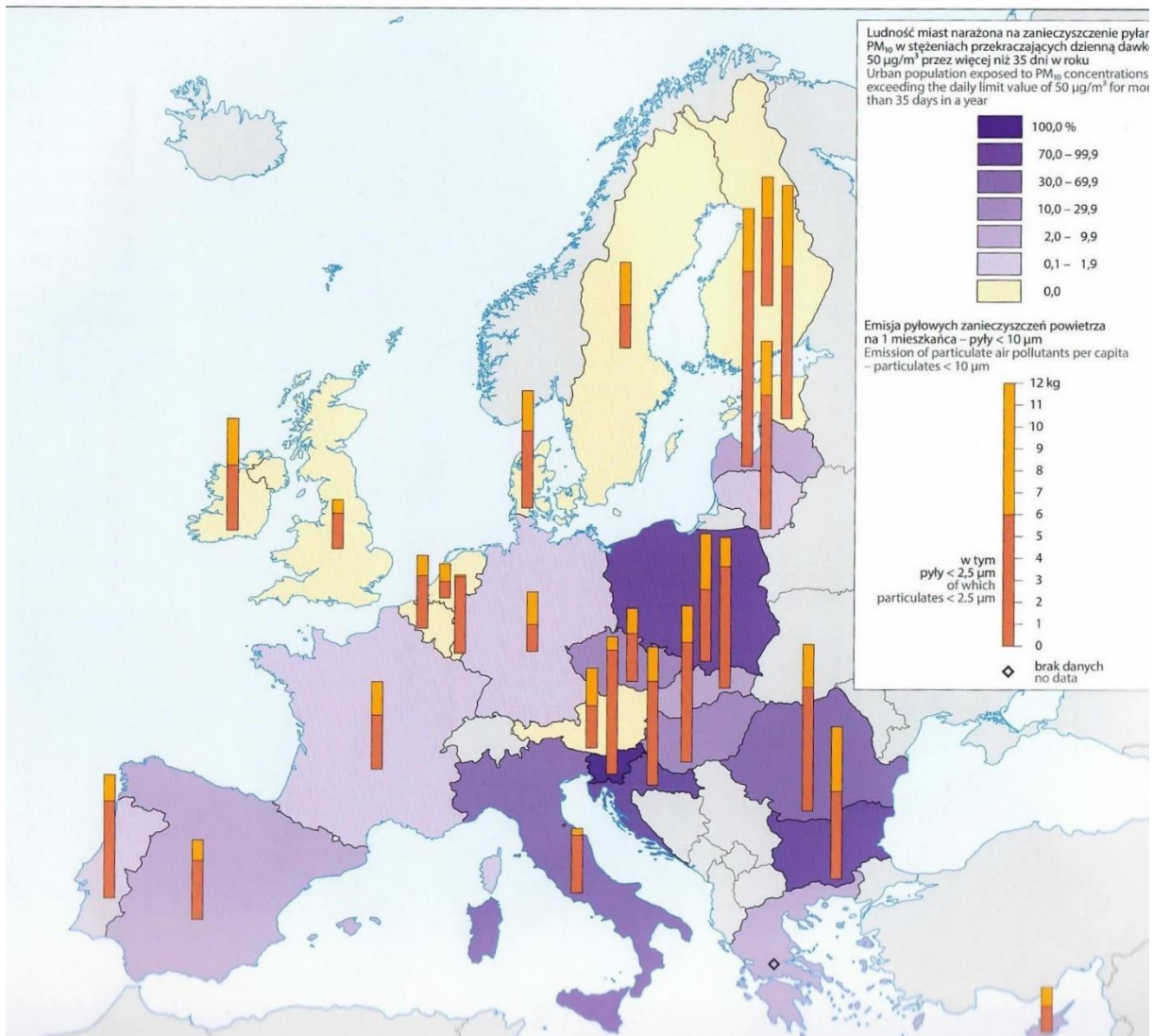
.....

.....

Materiały źródłowe do zadania 9.

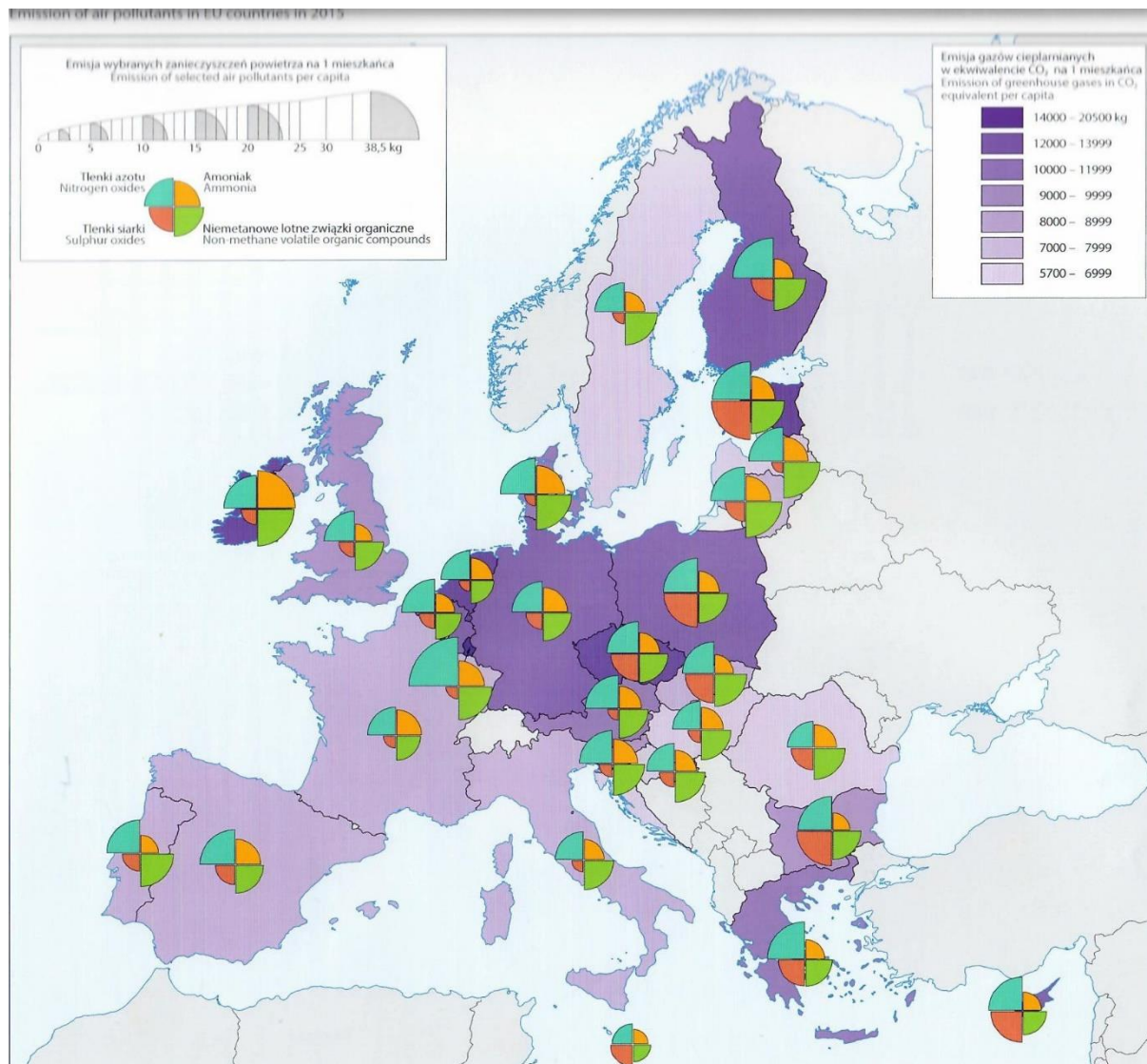
Materiał nr 1.

Ludność narażona na zanieczyszczenie powietrza pyłami zawieszonymi w krajach UE w 2015 r.
Population exposed to air pollution by suspended particulates matter in EU countries in 2015

źr. Atlas statystyczny ..., Op.cit., s. 190.

Materiał nr 2.

źr. Atlas statystyczny ..., Op.cit., s. 191.

Zadanie 9. [0-2]

9.1. Na podstawie materiałów źródłowych i wiedzy własnej uzasadnij tezę, że mieszkańcy miast dawnego Bloku Wschodniego są bardziej narażeni na zanieczyszczenie powietrza pyłami. Wskaż 3 argumenty na poparcie tej tezy.

.....

.....

.....

9.2. Rozstrzygnij które twierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe zaznaczając właściwe odpowiedzi.

Kraje Skandynawskie są największym emitentem gazów cieplarnianych w całej Unii Europejskiej.	P	F
Emisje tlenków azotu i tlenków siarki w Danii mają najniższe wartości w Unii Europejskiej.	P	F

Niski poziom emisji gazów cieplarnianych dotyczy wyłącznie krajów UE położonych w strefie śródziemnomorskiej.	P	F
Polska nie należy do grupy krajów, które w największym stopniu emitują gazy cieplarniane do atmosfery.	P	F

Materiały źródłowe do zadania 10.

Materiał nr 1.

źr. www.opzz.org.pl

Materiał nr 2.

źr. www.solidarnosc.org.pl

Zadanie 10. [0-2]

Podaj pełne nazwy organizacji, których logotypy zamieszczono w materiałach źródłowych.

10.1.

10.2.

Materiał źródłowy do zadania 11.

źr. <https://slaskie.naszemiasto.pl/>

Zadanie 11. [0-2]

1. Na jakie zagrożenie zwrócił uwagę autor plakatu do kampanii społecznej?

.....

2. Jak określa się dane jednoznacznie identyfikujące daną osobę, m.in. imię i nazwisko, adres zamieszkania, PESEL?

.....

Materiał źródłowy do zadania 12.

źr. www.newsweek.pl

Zadanie 12. [0-3]

1. Materiał źródłowy ilustruje wyniki wyborów do Sejmu RP. W którym roku odbyły się wybory, które dały wyniki zilustrowane powyżej?

.....

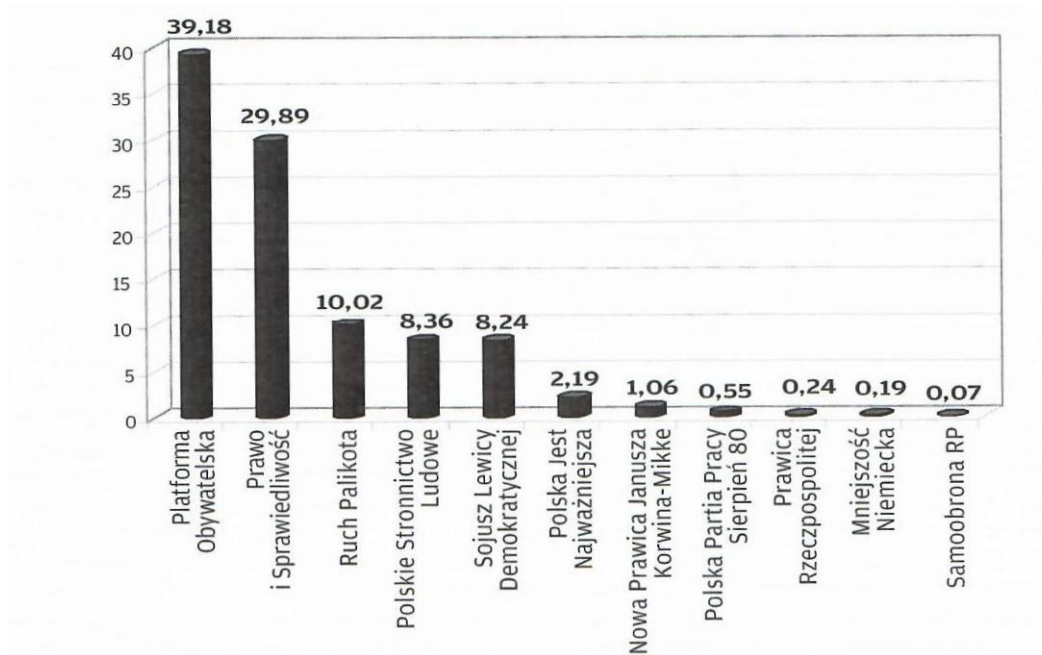
2. Nazwij typ ordynacji jaka obowiązywała w zilustrowanych powyżej wyborach do Sejmu RP.

.....

3. Ile wynosiły progi wyborcze w tych wyborach?

.....

Materiał źródłowy do zadania 13.

źr. www.pkw.pl

Zadanie 13. [0-1]

W wyborach do Sejmu w 2011 r. przedstawiciele Mniejszości Niemieckiej zdobyli 1 mandat, a przedstawiciele Nowej Prawicy nie zdobyli mandatu. Wyjaśnij przyczyny tej sytuacji.

.....
.....

Materiały źródłowe do zadania 14.

Materiał nr 1.

„Art. 228.

1.

W sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny: stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej.

2.

Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości.

3.

Zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą zostać ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie poszczególnych stanów nadzwyczajnych, określa ustawa.

4.

Ustawa może określić podstawy, zakres i tryb wyrównywania strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela.

5.

Działania podjęte w wyniku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego muszą odpowiadać stopniowi zagrożenia i powinny zmierzać do jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa.

6.

W czasie stanu nadzwyczajnego nie mogą być zmienione: Konstytucja, ordynacje wyborcze do Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego, ustawa o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej oraz ustawy o stanach nadzwyczajnych.

7.

W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzone referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, a kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego są możliwe tylko tam, gdzie nie został wprowadzony stan nadzwyczajny.

Art. 229.

W razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa.

Art. 230.

1.

W razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 90 dni, stan wyjątkowy na części albo na całym terytorium państwa.

2.

Przedłużenie stanu wyjątkowego może nastąpić tylko raz, za zgodą Sejmu i na czas nie dłuższy niż 60 dni.

Art. 231.

Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego lub wyjątkowego Prezydent Rzeczypospolitej przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od podpisania rozporządzenia. Sejm niezwłocznie rozpatruje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej. Sejm może je uchylić bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 232.

W celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia Rada Ministrów może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni, stan klęski żywiołowej na części albo na całym terytorium państwa. Przedłużenie tego stanu może nastąpić za zgodą Sejmu.”

źr. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.).

Materiał nr 2.

2 września 2021 r. na wniosek Rady Ministrów Prezydent RP wprowadził na 30 dni stan wyjątkowy na części terytorium Polski wzdłuż granicy z Białorusią (115 miejscowości w województwie podlaskim i 68 miejscowości w województwie lubelskim). 1 października 2021 r. za zgodą Sejmu Prezydent RP przedłużył stan wyjątkowy na kolejne 60 dni.

Zadanie 14. [0-2]

Rozstrzygnij czy w grudniu 2021r. Prezydent RP mógł przedłużyć stan wyjątkowy? Odwołaj się do odpowiednich przepisów.

.....
.....

Materiał źródłowy do zadań 15 i 16.

„Art. 10

§ 2 . Nie ma prawa wybierania osoba:

- 1) Pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 2) Pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;
- 3) Ubezłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu.

Art. 11

§ 2 . Nie ma prawa wybieralności w wyborach osoba:

- 1) Skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, z tym że w przypadku wyborów, o których mowa w § 1 pkt 6, skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) Wobec której wydano orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 306, 284 i 322).

§ 3. Prawa wybieralności nie ma obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, pozbawiony prawa wybieralności w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

§ 4 . Nie ma prawa wybieralności w wyborach wójta w danej gminie osoba, która została uprzednio dwukrotnie wybrana na wójta w tej gminie z wyborach wójta zarządzonych na podstawie art. 474 § 1 .”

źr. *Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1319 z późn. zm.)*

Zadanie 15. [0-1]

Wójt Mirosław M(...) zajmuje swoje stanowisko już 5 kadencję. Ostatnio wygrał wybory samorządowe w 2018 r. deklasując wszystkich swoich rywali. Rozstrzygnij czy w świetle obecnie obowiązujących przepisów wójt będzie mógł ponownie ubiegać się o reelekcję w wyborach samorządowych w 2023 r. Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....
.....

Zadanie 16. [0-1]

Kasia Z (...) ma 21 lat. Do tej pory działała aktywnie jako wolontariusz i radna Młodzieżowej Rady Gminy. Teraz chciałaby się sprawdzić w działalności politycznej i wystartować w wyborach. W jakich wyborach może wystartować Kasia?

.....
.....

Materiały źródłowe do zadania 17 i 18.

Materiał nr 1.

„Art. 1.

1. Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o gminie, należy przez to rozumieć wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Art. 2.

1. Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
2. Gmina posiada osobowość prawną.
3. Samodzielność gminy podlega ochronie sądowej.”

źr. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.).*

Materiał nr 2.

„Art. 1.

1. Mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o powiecie, należy przez to rozumieć lokalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Art. 2.

1. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
2. Powiat ma osobowość prawną.
3. Samodzielność powiatu podlega ochronie sądowej.
4. O ustroju powiatu stanowi jego statut.”

źr. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.).*

Materiał nr 3.

„Art. 1.

1. Mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o województwie lub samorządzie województwa, należy przez to rozumieć regionalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Art. 2.

1. Organy samorządu województwa działają na podstawie i w granicach określonych przez ustawy.
2. Do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej.”

źr. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r., Samorząd województwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 1668 z późn. zm.)

Materiał nr 4.

„ Art. 2.

Zadania administracji rządowej w województwie wykonują:

- 1) Wojewoda;
- 2) Organy rządowej administracji zespolonej w województwie, w tym kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży;
- 3) Organy niezespolonej administracji rządowej;
- 4) Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, jeżeli wykonywanie przez nie zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw lub z zawartego porozumienia;
- 5) Starosta, jeżeli wykonywanie przez niego zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw;
- 6) Inne podmioty, jeżeli wykonywanie przez nie zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw.”

źr. Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1464 z późn. zm.)

Zadanie 17. [0-2]

Do podanych urzędów administracji publicznej w Polsce dobrać odpowiednie zadania, wpisując je w odpowiednie kolumny tabeli spośród: wydanie paszportu, prawo jazdy, pozwolenie na budowę, dowód osobisty, wiza na pracę w Polsce, pełnomocnictwo do głosowania w wyborach, pozew o alimenty, zasiłek dla bezrobotnych, akt zgonu, rejestracja samochodu

Urząd miasta/gminy	Starostwo powiatowe	Urząd wojewódzki	Urząd marszałkowski

Zadanie 18. [0-1]

Podkreśl organy administracji niezespolonej:

- A. Dyrektor Izby Celnej
- B. Kurator Oświaty
- C. Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej
- D. Dyrektor Izby Skarbowej
- E. Powiatowy Lekarz Weterynarii

Materiał źródłowy do zadania 19.

„ Porozumienie

Pomiędzy powiatem X w imieniu którego występuje (1), zwanym w dalszej części porozumienia „Powiatem” a gminą Y, reprezentowaną przez (2), zwaną w dalszej części porozumienia „Gminą”.

Zadanie 19. [0-1]

Nazwij organy jednostek samorządu terytorialnego uprawnione do zawarcia porozumienia, którego fragment został przytoczony w materiale źródłowym zakładając, że mamy do czynienia z powiatem ziemskim oraz gminą wiejską.

.....
.....

Materiał źródłowy do zadania 20.

„ Art. 9

Podjęcie czynności przez Rzecznika następuje:

- 1) na wniosek obywateli lub ich organizacji;
- 2) na wniosek organów samorządów;
- 3) na wniosek Rzecznika Praw Dziecka;
- 4) na wniosek Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców;
- 5) z własnej inicjatywy.

Art. 12

Podejmując sprawę Rzecznik może:

- 1) samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające;
- 2) zwrócić się o zbadanie sprawy lub jej części do właściwych organów, w szczególności organów nadzoru, prokuratury, kontroli państwowej, zawodowej i społecznej;
- 3) zwrócić się do Sejmu o zlecenie Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenia kontroli dla zbadania określonej sprawy lub jej części.

Art. 14

Po zbadaniu sprawy Rzecznik może:

- 1) wyjaśnić wnioskodawcy, że stwierdził naruszenia wolności i praw człowieka i obywatela;
- 2) skierować wystąpienie do organu, organizacji lub instytucji, w których działalności stwierdził naruszenie wolności i praw człowieka i obywatela; wystąpienie takie nie może naruszać niezawisłości sędziowskiej;
- 3) zwrócić się do organu nadrzędnego nad jednostką, o której mowa w pkt 2, z wnioskiem o zastosowanie środków przewidzianych w przepisach prawa;
- 4) żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu – na prawach przysługujących prokuratorowi;
- 5) żądać wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu;

- 6) zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnosić skargi do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi;
- 7) wystąpić z wnioskiem o ukaranie, a także o uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawach o wykroczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach;
- 8) wnieść kasację lub rewizję nadzwyczajną od prawomocnego orzeczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach.

Art. 16

1. W związku z rozpatrywanymi sprawami Rzecznik może przedstawiać właściwym organom, organizacjom i instytucjom oceny i wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony wolności i praw człowieka i obywatela i usprawnienia trybu załatwiania ich spraw.
2. Rzecznik może również:
 - 1) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych w sprawach dotyczących wolności i praw człowieka i obywatela;
 - 2) występować do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami w sprawach, o których mowa w art. 188 Konstytucji;
 - 3) zgłosić udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym i brać udział w tym postępowaniu;
 - 4) występować z wnioskami do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.
3. W przypadku wystąpienia przez Rzecznika do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, informuje on o tym Rzecznika Praw Dziecka, jeżeli wniosek dotyczy praw dziecka.”

źr. Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 627 z późn. zm.)

Zadanie 20. [0-1]

Rozstrzygnij które zdania dotyczące działalności Rzecznika Praw Obywatelskich są prawdziwe a które fałszywe zaznaczając właściwe odpowiedzi:

RPO może zmienić wyrok sądu apelacyjnego z powodu wadliwego zastosowania przepisów przez sąd.	P	F
RPO może wystąpić z wnioskiem o kasację do Sądu Najwyższego.	P	F
RPO może wystąpić do Sejmu z inicjatywą ustawodawczą, wyłącznie w zakresie przepisów prawa cywilnego.	P	F
RPO może brać udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym.	P	F

Materiał źródłowy do zadania 21

źr. www.tarcza.lubuskie.pl

Zadanie 21. [0-1]

Rozważ czy procedura niebieskiej karty może ułatwić skazanie przez sąd sprawcy przemocy. Odpowiedź uzasadnij podając 2 argumenty.

.....

.....

Materiały źródłowe do zadania 22.

Materiał nr 1.

Rodzice Julki i Antka, tata Adam oraz mama Jola otrzymali zawiadomienia o czekającej na nich korespondencji z Urzędu Miasta. Obydwoje odebrali listy. Sąsiad Andrzej również otrzymał zawiadomienie, jednak nie lubi dostawać korespondencji urzędowej, więc nie odebrał listu. Uznał, że skoro nie odebrał listu, to urząd potraktuje tę sytuację tak, jakby korespondencja nie dotarła do adresata. Czy słusznie?

Źr. N. Radosh, M. Łakomecki, *Przychodzi uczeń do prawnika...*, część dla młodzieży ponadgimnazjalnej, Ministerstwo Sprawiedliwości, Poznań 2015, s. 62.

Materiał nr 2.

Pani Karolina pracuje do późna i nie była w stanie odebrać korespondencji z sądu. Listonosz zostawił wezwanie jej sąsiadce – pani Halince, która obiecała jej doręczyć pismo. Nie miał jednak długopisu i nie zostawił kartki z informacją o pozostawieniu wezwania u p. Halinki, zaś ona zapomniała oddać pismo p. Karolinie. Sąd nałożył na panią Karolinę karę za niestawiennictwo na rozprawie, jednak ta odwołała się od postanowienia sądu tłumacząc, że nie wiedziała o wezwaniu.

Materiał nr 3.

Pani Martyna mieszka w Sopocie i chętnie spędza wolny czas po pracy na plaży. Znalazł ją tam listonosz i wręczył jej wezwanie do Urzędu Skarbowego tłumacząc, że nigdzie nie mógł jej spotkać. Pani Martyna nie przyjęła wezwania, tłumacząc, że listonosz nie ma prawa doręczać przesyłek w miejscu publicznym jakim jest plaża.

Materiał nr 4.

„ Art. 42.

§ 1. Pisma doręcza się osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy albo na adres do korespondencji wskazany w bazie adresów elektronicznych.

§ 2. Pisma mogą być doręczane również w lokalu administracji publicznej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 3. W razie niemożności doręczenia pisma w sposób określony w § 1 i 2, a także w razie koniecznej potrzeby, pisma doręcza się w każdym miejscu, gdzie się adresata zastanie.

Art. § 43.

W przypadku nieobecności adresata pismo doręcza się, za pokwitowaniem, dorosłemu domownikowi, sąsiadowi lub dozorczy domu, jeżeli osoby te podjęły się oddania pisma adresatowi. O doręczeniu pisma sąsiadowi lub dozorczy zawiadamia się adresata, umieszczając zawiadomienie w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy nie jest to możliwe, w drzwiach mieszkania.

Art. 44.

§ 1. W razie niemożności doręczenia pisma w sposób wskazany w art. 42 i 43:

- 1) Operator pocztowy w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012r. – Prawo pocztowe przechowuje pismo przez okres 14 dni w swojej placówce pocztowej – w przypadku doręczenia pisma przez operatora pocztowego;
- 2) Pismo składa się na okres czternastu dni w urzędzie właściwej gminy (miasta) – w przypadku doręczenia pisma przez pracownika urzędu gminy (miasta) lub upoważnioną osobę lub organ.

§ 2. Zawiadomienie o pozostawieniu pisma wraz z informacją o możliwości jego odbioru w terminie 7 dni, licząc od dnia pozostawienia zawiadomienia w miejscu określonym w § 1, umieszcza się w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy jest to możliwe, na drzwiach mieszkania adresata, jego biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe, bądź w widocznym miejscu przy wejściu na posesję adresata.

§ 3. W przypadku niepodjęcia przesyłki w terminie, o którym mowa w § 2, pozostawia się powtórne zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki w terminie nie dłuższym niż czternaście dni od daty pierwszego zawiadomienia.

§ 4. Doręczenie uważa się za dokonane z upływem ostatniego dnia okresu, o którym mowa w § 1, a pismo pozostawia się w aktach sprawy.”

źr. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.).

Zadanie 22. [0-3]

Rozstrzygnij następujące kazusy, w każdym przypadku powołując się na właściwą podstawę prawną.

1. Czy sąsiad Andrzej z materiału nr 1 słusznie uważa, że jeśli nie odbierze korespondencji z urzędu, zostanie to potraktowane tak, jakby korespondencja nie dotarła do niego?

.....
.....

2. Czy można uznać, że przesyłka została doręczona skutecznie do p. Karoliny?

.....
.....

3. Czy p. Martyna postąpiła zgodnie z prawem odmawiając przyjęcia przesyłki na plaży?

.....
.....

Materiał źródłowy do zadania 23.

Materiał nr 1.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe

Materiał nr 2.

Porozumienie pomiędzy Wojewodą Lubuskim a Lubuskim Kuratorem Oświaty zawarte dnia 1 czerwca 2012 r. w sprawie powierzenia Lubuskiemu Kuratorowi Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim niektórych zadań dotyczących udzielania upoważnień wójtom, burmistrzom, prezydentom miast, starostom oraz marszałkowi województwa do dostępu do bazy danych Systemu Informacji Oświatowej

Materiał nr 3.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz programów nauczania

Materiał nr 4.

Porozumienie o współpracy w dziedzinie nauk medycznych i ochrony zdrowia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Państwa Katar, podpisane w Warszawie dnia 5 maja 2017 r.

Zadanie 23. [0-2]

Wskaż miejsce opublikowania aktów prawnych zamieszczonych w materiałach źródłowych.

Materiał nr 1:

Materiał nr 2:

Materiał nr 3:

Materiał nr 4:

Materiał źródłowy do zadania 24.

„ Artykuł 1

Nikt nie może być pozbawiony wolności jedynie z powodu niemożności wykonania zobowiązania umownego.

Artykuł 2

1. Każdy, kto przebywa legalnie na terytorium państwa, ma prawo do swobodnego poruszania się i do swobodnego wyboru miejsca zamieszkania na tym terytorium.
2. Każdy może swobodnie opuścić jakikolwiek kraj, w tym swój własny.
3. Korzystanie z tych praw nie może podlegać innym ograniczeniom niż te, które określa ustawa i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na bezpieczeństwo państwowe i publiczne, utrzymanie porządku publicznego, zapobieganie przestępczości, ochronę zdrowia lub moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

4. Prawa wymienione w ustępie 1 mogą również zostać poddane w określonych rejonach ustawowym ograniczeniom uzasadnionym interesem publicznym w społeczeństwie demokratycznym.

Artykuł 3

1. Nikt nie może być wydalony z terytorium państwa, którego jest obywatelem, ani indywidualnie, ani w ramach wydalenia zbiorowego.
2. Nikt nie może być pozbawiony prawa wjazdu na terytorium państwa, którego jest obywatelem.

Artykuł 4

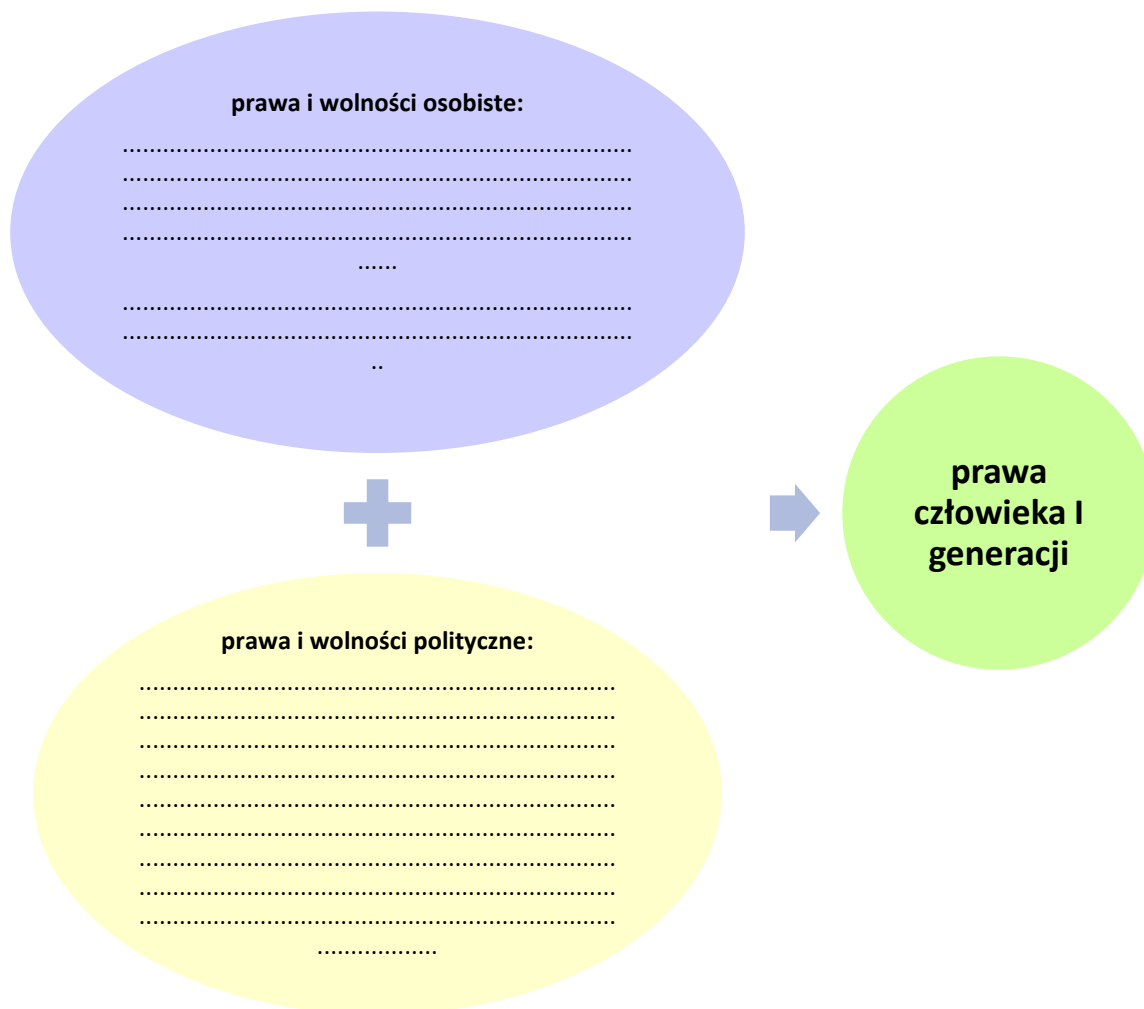
Zbiorowe wydalanie cudzoziemców jest zabronione.”

źr. Protokół nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Paryż. 1952.03.20. Protokół Nr 4 do powyższej konwencji. Strasburg 1963.09.16 (Dz.U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175/2 z późn.zm.).

Zadanie 24. [0-2]

Spośród podanego katalogu praw człowieka wybierz prawa człowieka I generacji i podziel je na prawa i wolności osobiste oraz prawa i wolności polityczne, wpisując we właściwe miejsca na schemacie.

prawo do renty i emerytury, prawo do wolności osobistej, prawo do sprawiedliwego sądu, prawo do nauki, zakaz tortur, prawo do udziału w referendum, prawo do nauki, prawo do życia w czystym środowisku naturalnym, prawo do rozwoju, prawo do korzystania z dóbr kultury, prawo do życia, równość wobec prawa, prawo do zgromadzeń, prawo do godnego wynagrodzenia za pracę, czynne i bierne prawo wyborcze

Materiały źródłowe do zadania 25 i 26.

Materiał nr 1.

„ Określeniem tym nazywa się (...) numer identyfikacyjny przedsiębiorców.(...) Numer (...) składa się z 9 cyfr przypisanych osobie prawnej, jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej lub osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą. Osiem pierwszych cyfr numeru stanowi liczbę porządkową, a dziewiąta cyfrę kontrolną.”

źr. <https://ksiegowosc.infor.pl/obrot-gospodarczy/dzialalnosc-gospodarcza/5330622.html>

Materiał nr 2.

“...jest elektronicznym rejestrem przedsiębiorców, którzy działają w Polsce. Portal (...) bardzo ułatwia prowadzenie firmy. Dzięki niemu możesz założyć firmę, zmieniać dane we wpisie, a także zawiesić, wznowić lub zamknąć działalność gospodarczą”.

źr. <https://www.gov.pl/web/gov>

Materiał nr 3.

„... jest dziesięciocyfrowym numerem identyfikacyjnym polskich podatników. Po zmianach przepisów w 2011r. nie jest on już nadawany wszystkim podmiotom prawnym. Od tamtego czasu osoby fizyczne, które nie prowadzą działalności gospodarczej mogą używać swojego nr PESEL jako identyfikatora podatkowego. Pierwsze trzy cyfry (...) to kod urzędu podatkowego, który wystawił konkretny numer.

Ostatnia cyfra (...), to tak zwana cyfra kontrolna, obliczana za pomocą specjalnego algorytmu. (...) w przeszłości zapisywało się dzieląc cyfry łącznikiem.”

źr. <http://www.krs-online.com.pl/sprawdzanie.html>

Zadanie 25. [0-2]

Podaj skróty nazw pojęć, o których mowa w powyższych materiałach źródłowych.

Materiał nr 1:

Materiał nr 2 :

Materiał 3 :

Zadanie 26. [0-1]

Uporządkuj etapy zakładania firmy, porządkując litery oznaczające kolejne etapy we właściwej kolejności:

- A. Założenie konta firmowego
- B. Złożenie wniosku EDG-1
- C. Przygotowanie biznesplanu
- D. Wyrobiecie pieczętki
- E. Pomysł
- F. Zgłoszenie działalności do Państwowej Inspekcji Pracy lub Sanepidu
- G. Uzyskanie koncesji, zezwoleń na prowadzenie działalności

Materiały źródłowe do zadania 27.

Materiał nr 1.

„Niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na ochronę poufności wymiany informacji między prawnikami a ich klientami („prawnicza tajemnica zawodowa”) przewidzianą w prawie krajowym i, w stosownych przypadkach, w prawie Unii, zgodnie z orzecznictwem Trybunału. Ponadto niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na obowiązek zachowania poufnego charakteru wymiany informacji między świadczeniodawcami opieki zdrowotnej, w tym terapeutami, a ich pacjentami oraz poufności dokumentacji medycznej („tajemnica medyczna”) przewidziany w prawie krajowym i prawie Unii.”

źr. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. UE.L. z 2019 r. Nr 305, str. 17 z późn. zm.).*

Materiał nr 2.

„Ochrona osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych jest jednym z praw podstawowych. Art. 8 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwany dalej „Kartą praw podstawowych”) oraz art. 16 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowią, że każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących.”

źr. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U.UE.L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.).*

Materiał nr 3.

„ Z powodu uzależnienia wielu usług o krytycznym znaczeniu od sieci 5G konsekwencje systemowych i rozległych zakłóceń byłyby szczególnie poważne. W rezultacie zapewnienie cyberbezpieczeństwa sieci 5G jest kwestią o strategicznym znaczeniu dla Unii w czasie, gdy cyberataki przybierają na sile i są coraz bardziej wyrafinowane.”

źr. *Zalecenie Komisji (UE) 2019/534 z dnia 26 marca 2019 r. Cyberbezpieczeństwo sieci 5G (Dz.U.U.E.L. z 2019 r. Nr 88, str. 42).*

Materiał nr 4.

„Regulamin Europejskiego Banku Centralnego, zmieniony 22 kwietnia 199 r., ponownie zmieniony decyzją EBC/1999/6 z dnia 7 października 1999 r. zmieniającą Regulamin Europejskiego Banku Centralnego, zostaje zastąpiony przez następujące przepisy, które wchodzi w życie z dniem 1 marca 2004 r.”

źr. *Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 19 lutego 2004r. przyjmująca Regulamin Europejskiego Banku Centralnego (EBC/2004/42) (Dz.U.U.E.L. z 2004r. Nr 80, str. 33 z późn. zm.).*

Zadanie 27. [0-2]

Do definicji dopasuj właściwe numery materiałów źródłowych.

1. Dokumenty z kategorii „soft law” – stanowią propagowany przez Unię Europejską wzorzec postępowania, ale nie są wiążące dla krajów członkowskich – materiał źródłowy nr
2. Akty prawne o charakterze konkretnym oraz indywidualnym obowiązują automatycznie – materiał źródłowy nr
3. Jedne z najważniejszych aktów prawnych Unii Europejskiej o charakterze normatywnym, wdrażane bezpośrednio do prawodawstwa krajowego – materiał źródłowy nr
4. Akty prawne wprowadzające zasady obowiązujące wszystkie kraje członkowskie lecz wymagające implementacji do krajowych systemów prawnych – materiał źródłowy nr

Materiały źródłowe do zadania 28.

Materiał nr 1.

„Dom Polski w Iwieńcu został odebrany Związkowi Polaków na Białorusi Andżeliki Borys. Taki wyrok wydał sąd w Wołożynie na Białorusi – powiedział działacz ZPB Jan Roman. – Będziemy się odwoływać – zapowiedziała Borys. Dziś białoruska milicja dwa razy zatrzymywała szefową Związku Polaków, by uniemożliwić jej dotarcie na rozprawę. Z posterunku milicji zabrał ją polski konsul.

Jest wyrok. Dom odebrany na korzyść Związku Polaków na Białorusi na czele ze Stanisławem Siemaszką. Związek Polaków na Białorusi odwoła się od wyroku sądu w Wołożynie – powiedziała szefowa nieuznawanego przez Mińsk ZPB Andżelika Borys. – Adwokat będzie się odwoływał – powiedziała. – Ja byłam przygotowana do takiego wyroku. Jest to wielka farsa – dodała. Sąd zdecydował o losie Domu Polskiego. Przed sądem w Wołożynie toczyła się druga rozprawa w sprawie Domu Polskiego w Iwieńcu. Białoruski sąd miał ustalić, kto będzie w przyszłości zarządzał budynkiem. Do tej pory był on we władaniu nieuznawanego przez białoruskie władze Związku Polaków na Białorusi. Teraz upomniała się o budynek lojalna wobec Mińska organizacja o takiej

samej nazwie. Przed budynkiem sądu w Wołożynie zgromadziło się około 30 naszych rodaków. Na salę rozpraw wpuszczono 7 osób – mieszkańców Iwieńca i Wołożyna.”

źr. A. Wilczyńska, *Matura na full. Testy z wiedzy o społeczeństwie. Poziom podstawowy i rozszerzony*, Warszawa 2009, s.79.

Materiał nr 2.

„ Paweł Wojewódka: Państwa i moim gościem jest pan dr Maciej Raś, Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. Panie doktorze, ja dzisiaj przejrzałem komentarze dotyczące stosunków polsko-białoruskich i stosunku władz białoruskich do mniejszości polskiej. I większość komentatorów, wschodnich komentatorów, czyli rosyjskich i białoruskich, nawet tych w pewien sposób związanych z władzami białoruskimi twierdzi, że akcja wobec Związku Polaków na Białorusi jest związana ściśle z wewnętrzną polityką białoruską, że to wynika z wewnętrznych priorytetów białoruskich.

Maciej Raś: Dzień dobry, panie redaktorze, dzień dobry państwu. (...) Nie jest to cel polityki zagranicznej Białorusi drażnienie Polski poprzez szykanowanie mniejszości, przynajmniej części, znacznej części mniejszości polskiej. Jest to związane przede wszystkim z procesami politycznymi na Białorusi, skłonnością w cudzysłowie czy chęcią podporządkowania państwu, podporządkowania władzy, elicie władzy, każdej formy organizacji społeczeństwa na Białorusi. Czyli mówiąc krótko, władzom białoruskim nie przeszkadza mniejszość polska, władze białoruskie mogą nawet tę mniejszość wspierać, dotować, pod warunkiem, że jest to mniejszość odpowiednio zorganizowana, czyli mniejszość, na czele której stoją działacze społeczni związani, a przynajmniej lojalni wobec prezydenta, rządu w Mińsku.

Paweł Wojewódka: W konstytucji białoruskiej, a także w najważniejszych ustawach właśnie jest mowa o mniejszościach narodowych. Tam nawet pada zdanie, że mniejszości narodowe powinny być przez państwo wspierane. No i są w pewien sposób wspierane, bo konkurencyjny związek do związku tego niezależnego Andżeliki Borys, prowadzonego przez Andżelikę Borys, pana Siemaszki Związek Polaków na Białorusi, ten uznawany przez administrację prezydenta Łukaszenki, ma się bardzo dobrze.

Maciej Raś: Tak. Tak jak powiedziałem, władze na Białorusi nie mają nic do mniejszości polskiej, poza tym, że chciałyby, żeby ta mniejszość była dowodzona przez odpowiednich działaczy. (...) No, mniejszość polska na Białorusi ma na przykład znacznie lepiej niż w kraju, który jest naszym partnerem, sojusznikiem, pod okiem Unii Europejskiej, na przykład na Litwie. Zapewne władze białoruskie bardzo by chciały, by mniejszość ta była zorganizowana w związku, na czele którego stoi wspomniany przez pana działacz, pan Siemaszko, ponieważ to ma bardzo duży wpływ na procesy wyborcze, wybory prezydenckie, wybory parlamentarne, w okręgach, (...) w części zachodniej Białorusi, w których w wymiarze lokalnym mniejszość polska momentami dominuje (...).

Paweł Wojewódka: Znalazłem takie zdanie jednego z politologów rosyjskich, że ten lęk wypytywa również To są pozostałości imperium radzieckiego, imperium sowieckiego. Że to jest lęk przed polskim wpływem na tamtych terenach. I jeszcze rzecz bardzo istotna – przed katolicyzmem.

Maciej Raś: To też. To też, choć zapewne na dalszym planie. Przede wszystkim jest to pewien doraźny interes, chodzi o doraźny interes polityczny, ale to, o czym powiedział w tej chwili pan redaktor, też może być istotne, ponieważ to tkwi w podświadomości. Pamiętajmy, że na tym terenie przez dziesięciolecia, przez wieki ktoś, kto należał do Kościoła Prawosławnego i mówił językiem rosyjskim bądź zbliżonym do rosyjskiego, wschodniosłowiańskim, był kojarzony z Rosją, z

imperium rosyjskim, ze Wschodem, a ktoś, kto był katolikiem i używał języka polskiego bądź zbliżonego do polskiej gwary, był uważany za Polaka.

Paweł Wojewódka: Ale proszę sobie przypomnieć Melchiora Wańkowicza, który przemierzając tamte tereny, zawsze powtarzał: jak się pyta, kto ty jesteś, tubylca właśnie, to tubylec nie mówił, że jestem Polakiem czy Białorusinem czy Rusinem. Nie, jestem tutejszy.

Maciej Raś: Tutejszy. Na początku lat trzydziestych w II RP, kiedy przeprowadzono spis powszechny, pytano się nie o narodowość, ale o język ojczysty, ponoć 700 tysięcy obywateli II RP podało „język tutejszy” i w większości były to osoby mieszkające na naszych Kresach Wschodnich, zwłaszcza na terytorium dzisiejszej Białorusi. Tu też pytanie pana redaktora o liczbę Polaków. Proszę pamiętać, że wiele osób tam zamieszkujących należy do tzw. grupy pogranicza, czyli osób o niedokładnie zidentyfikowanej tożsamości narodowej, etnicznej.”

źr. A. Wilczyńska, *Op. Cit.*, s. 79-80.

Zadanie 28. [0-2]

1. Wymień powody polityczne, które wpływają na rozbitcie mniejszości polskiej na Białorusi.

.....
.....

2. Uzasadnij tezę, że na terenie dawnych Kresów Wschodnich RP świadomość narodowa jest słabo rozwinięta.

.....
.....

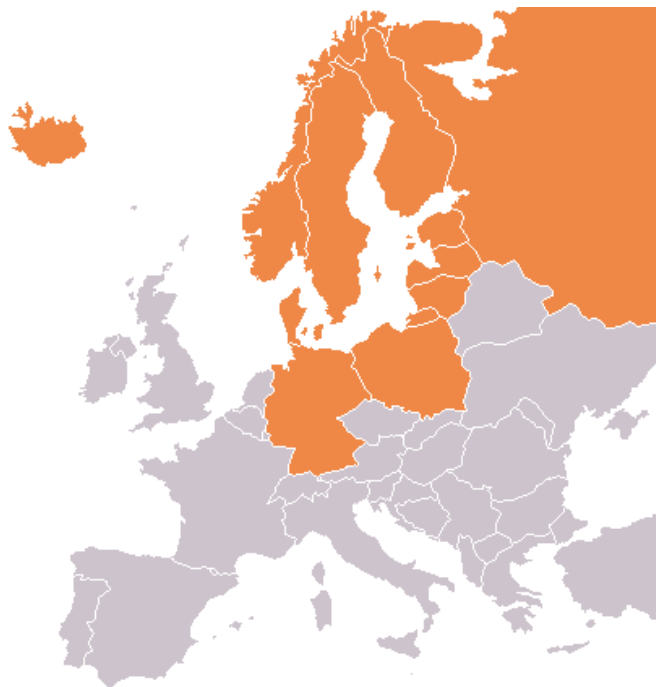
Materiały źródłowe do zadania 29.

Materiał nr 1.

źr. www.trimarium.pl

Materiał nr 2.

źr. www.geopolityka.pl

Zadanie 29. [0-2]

Podaj nazwy organizacji międzynarodowych, znajdujących się w materiałach źródłowych.

Materiał nr 1:

Materiał nr 2:

Zadanie 30. [0-12]

Napisz wypracowanie na jedno z wybranych tematów:

Wybieram temat:

Temat 1.

System edukacji w Polsce – scharakteryzuj strukturę systemu oświaty w Polsce, wskaż najważniejsze akty prawne, zadania szkoły oraz najważniejsze dokumenty szkolne regulujące funkcjonowanie szkoły.

Temat 2.

Materiał źródłowy do tematu 2.

„ Art. 228

1. W sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny: stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej.”

źr. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

Stany nadzwyczajne w RP – porównaj przyczyny ich wprowadzenia, kompetencje organów państwa oraz obszar i czas ich obowiązywania.

Temat 3.

Czy rok 1989 jest datą przełomową w historii Europy? Przedstaw i uzasadnij swoje stanowisko.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A series of 35 horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting practice.

BRUDNOPIS

A series of horizontal dotted lines for writing.